

Colecția *Viața în Hristos*
Seria „Imnografie bizantină”

1

**Sfântul Ioan Mavropous,
Mitropolitul Evhaitelor**

*Canoane de mângâiere
la Domnul nostru Iisus Hristos
și la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu*

Traducere din limba greacă bizantină de
MONAHIA PARASCHEVA ENACHE

Ediție îngrijită și introducere de
Pr. DRAGOȘ BAHRIM

Ediția a doua, revizuită și adăugită

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2022

CUPRINS

Un imnograf pe nedrept uitat: Sfântul Ioan Mavropous, Mitropolitul Evhaitelor (Pr. Dragoș Bahrim)	7
--	----------

Canoane de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos

<i>Canonul I de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>25</i>
<i>Canonul al II-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>37</i>
<i>Canonul al III-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>49</i>
<i>Canonul al IV-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>61</i>
<i>Canonul al V-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>73</i>
<i>Canonul al VI-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>85</i>
<i>Canonul al VII-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>97</i>
<i>Canonul al VIII-lea de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos</i>	<i>109</i>

*Canoane de mângâiere
la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu*

<i>Canon de mângâiere la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu (la toată boala).....</i>	123
<i>Alt canon la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu (după boală)</i>	133
<i>Canon iambic la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu</i>	141
<i>Canon de mângâiere la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu cântat la tot necazul</i>	151

Un innograf pe nedrept uitat: Sfântul Ioan Mavropous, Mitropolitul Evhaitelor

Foarte puțin cunoscut în literatura teologică românească, Sfântul Ioan al Evhaitelor, sau Ioan Mavropous¹, este un important teolog, poet, umanist bizantin, trăind în secolul al XI-lea, pomenit pe 5 octombrie, în ziua trecerii sale la Domnul. Este în același timp, în ordine cronologică, ultimul mare innograf bizantin². Anul morții sale rămâne neștiut – ultimele ipoteze ale bizantinologilor înclină spre anii 1081-1089 – și tot necunoscut rămâne și anul nașterii. Cel mai cunoscut fapt despre viața sa, și cam singurul menționat până acum în limba română, este aportul său semnificativ la instituirea sărbătorii Sfinților Trei Ierarhi, prăznuiți până astăzi pe 30 ianuarie.

¹ Mavropous înseamnă *picioară neagră*. Unii cercetători susțin că ar fi vorba de o poreclă dată de dușmanii lui însă A. Karpozilos consideră că este numele familiei lui. În reconstituirea biografiei lui Ioan Mavropous ne-am ghidat în primul rând pe monografia de referință a lui Apostolos Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰωάννη Μαυρόποδος*, Ioannina, 1982, cu multe alte conexiuni, care vor fi menționate.

² Cf. F. D'Aiuto, *Tre canoni di Giovanni Mauropode in onore di santi militari* (Bolletino dei classici, vol. suppl. 13), Roma, 1994, p. 20.

Tineretea și educația

Ioan Mavropous s-a născut în Paflagonia, posibil în localitatea Claudiopolis³, unde unul din unchii săi era episcop, și se presupune că aceasta s-a întâmplat la sfârșitul secolului al X-lea sau la începutul secolului al XI-lea. Nu se cunosc detalii despre părinții săi, nici din opera sa, nici din mărturiile exterioare, ceea ce a făcut pe cercetători să presupună că nu au ocupat vreun rol public marcant. I-au purtat de grijă unchii săi, episcopul de Claudiopolis, de care am pomenit deja și un altul, ajuns misionar la bulgari. În absența referințelor exacte privind data nașterii sale, nu putem decât să emitem ipoteze, dacă ținem cont că Mihail Psellos⁴, cel mai important ucenic al său, relatează faptul că, fiind copil încă, adică undeva între 1028-1034, l-a cunoscut pe Ioan, care era deja profesor.

Totuși, într-o epigramă a sa, descrie casa părintească din capitală, unde a petrecut primii săi ani de viață⁵, ceea ce ne face să credem că Ioan Mavropous s-a stabilit încă din copilărie cu familia sa la Constantinopol. Despre studiile sale, nu cunoaștem

³ Ipoteză a lui E. Follieri, „Giovanni Mauropode, Metropolita d’Euchaita. Otto Canoni Paracletici a N.S. Gesù Cristo”, *Archivio italiano per la storia della pietà*, 5, 1968, pp. 6-7. A. Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη*, pp. 23-24, nu este de acord cu această teorie potrivit căreia s-ar fi născut în această localitate. El susține că s-a înțeles inexact una din epigramele sale care făcea aluzie la orașul menționat. Afirmă totodată că în acest oraș unchiul său era episcop și din acest motiv la el face aluzie în respectiva epigramă, și nu la locul nașterii sale, care rămâne în continuare necunoscut.

⁴ *Encomion lui Ioan, Mitropolitul Euhaitelor*, în K. Sathas, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, V, Paris, 1876, p. 148.

⁵ *Epigrama 47, 20-28*, în *Johannis Euchaitarum metropolitae quae supersunt in cod. Vaticano graeco 676*, ed. P. de Lagarde and J. Bollig, Berlin, 1882, p. 25.

decât cele relatate de Psellos în *Encomionul* său⁶. Astfel, după școala primară, Ioan și-a continuat cu succes studiile sale în retorică, filosofie și drept („în înțelepciunea italienilor”, după cum scrie Psellos). Despre profesorii săi nu știm nimic concret, nici de la el, nici de la Psellos. Singurul fapt cert este că destinatarul uneia dintre epistole⁷ a fost profesor de-al său, pe al cărui nume însă nu-l menționează. Dintr-o altă epistolă⁸ a sa, rezultă de asemenea că a studiat, dar nu știm când și pentru ce durată, alături de doi monahi, ce și-au transformat sihăstria în școală.

Profesoratul lui Ioan Mavropous

Mavropous trebuie să-și fi început cariera didactică în Constantinopol foarte timpuriu. Am văzut că între 1028 și 1034 era deja un profesor apreciat. Avea o școală privată, găzduită de casa părintească, și adunase în jurul său o mulțime de profesori și elevi. Faima sa didactică n-a încetat a se răspândi, și la școala sa au început să vină elevi din toate colțurile imperiului.

Cel mai strălucit elev al său a fost Mihail Psellos care a studiat pe lângă el filosofia și retorica până în 1034 când, din motive economice, a fost nevoit să întrerupă pentru puțin studiile și să funcționeze ca percepător de taxe. Mai târziu, când veniturile i-au permis, s-a întors la Constantinopol ca să-și

⁶ K. Sathas, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, V, Paris, 1876, pp. 142-167; G. Dennis (ed.), *Michaelis Pselli Orationes panegyricae*, Leipzig, 1994, pp. 143-174.

⁷ *Epistola* 119, ed. P. de Lagarde, J. Bollig, p. 65; *Epistola* 20 în A. Karpozilos (ed.), *The Letters of Ioannes Mauropous Metropolitan of Euchaita* (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 34), Tesalonic, 1990, pp. 91-93.

⁸ *Epistola* 161, ed. P. de Lagarde, J. Bollig, p. 86; *Epistola* 62 în A. Karpozilos (ed.), *The Letters of Ioannes Mauropous Metropolitan of Euchaita*, p. 169.

continue studiile pe lângă Mavropous. Peste ani, în mod repetat, Psellos a făcut referire la datoria pe care o simte față de profesorul său. Între cei doi s-a creat o relație strânsă care a evoluat într-o puternică prietenie, așa cum ne arată și corespondența lor ulterioară. Mavropous, pe bună dreptate, se simțea mândru de strălucita evoluție a distinsului său elev, care a jucat un rol deosebit pe parcursul întregii sale vieți. Alți elevi ai săi s-au distins la rândul lor ca profesori sau funcționari imperiali.

Între anii 1031-1040, din motive ce rămân încă necunoscute, Ioan Mavropous a hotărât să se călugărească, fără a-și întreprinde însă activitatea didactică. Totuși, dorința sa de retragere și liniște va fi evidențiată mai târziu chiar de Psellos, ucenicul său, care s-a opus cu tărie hotărârii profesorului său de a se retrage din cele lumești. Opoziția lui Psellos reiese dintr-o epistolă pe care a scris-o tocmai din această cauză⁹. Cu toate acestea, nu a reușit să-l convingă pe Ioan, care s-a călugărit și apoi a fost hirotonit diacon la mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul – Petra, din Constantinopol.

*Consilier al Împăratului
Constantin al IX-lea Monomahul*

Din această perioadă pare că datează propunerea pe care a primit-o Mavropous de a prelua funcția de *hartofilax*¹⁰ imperial. O condiție necesară pentru alegerea într-o astfel de funcție era proveniența candidatului din rândurile clerului, însă el nu a ocupat în realitate niciodată această poziție. E. Follieri¹¹ așează

⁹ Mihail Psellos, *Epistola* 105, în E. Kurtz (ed.), *Michaelis Pselli Scripta Minora*, II, Milano, 1941, pp. 133-135.

¹⁰ Secretar responsabil cu păstrarea documentelor, arhivar.

¹¹ E. Follieri, „Giovanni Mauropode, Metropolita d’Euchaita. Otto Canonii Paracletici a N. S. Gesù Cristo”, p. 10.

acest fapt în anul 1043, când Mavropous era cunoscut deja de către împărat, iar pe tronul patriarhal se afla Mihail Cerularie. Faptul că i se propune această funcție se datorează și politicii liberale pe care a inaugurat-o împăratul Constantin al IX-lea Monomahul (1042-1055) la curte și interesului acestuia de a stimula elitele culturale și spirituale. Înaintea sa, fuseseră promovați Ioan Xiphilinos și Mihail Psellos¹².

Atmosfera curții a fost descrisă pozitiv de Psellos în *Cronografia* sa. Nu se va putea ști niciodată cât de apropiată a fost relația lui Ioan cu împăratul, dar este cert faptul că în perioada următoare ea s-a consolidat. În anii 1046-1047 a fost consilier imperial, vreme în care a compus câteva encomioane, dintre care se păstrează trei, și care au fost rostite public, două chiar în prezența împăratului¹³. Se pare că a avut un rol important în înființarea în 1045 a celor două școli superioare din Constantinopol, a școlii de drept condusă de Xiphilinos și a celei de filosofie, condusă de Psellos. *Novella* imperială de înființare a școlii de drept și de numire a lui Xiphilinos la conducerea ei a fost redactată chiar de Ioan Mavropous.

În pofida poziției pe care o ocupa, nu a susținut atitudinea împăratului Constantin Monomahul față de revolta condusă de Leon Tornikios (1047). Nu a fost de acord cu condamnarea acestuia și a susținătorilor săi la moarte și nici cu confiscarea averilor, așa cum cereau ceilalți consilieri imperiali. Mărturie despre aceasta stă chiar o omilie a sa rostită în a cincea zi după Crăciunul acelui an, „despre alungarea tiraniei”¹⁴. Această

¹² Cf. A. Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰωάννη Μαυρόποδος*, Ioannina, 1982, pp. 30-31.

¹³ Despre acestea, a se vedea J. Lefort, „Rhétorique et politique. Trois discours de Jean Mauropous en 1047”, *Travaux et mémoires* 6, 1976, pp. 265-303.

¹⁴ *Omilia* 10 (186), ed. P. de Lagarde, J. Bollig, pp. 178-195.

poziție a sa poate fi socotită una din cauzele îndepărtării sale treptate de la curte.

Mitropolit al Evhaitelor

Condițiile în care Ioan Mavropous este hirotonit Mitropolit al Evhaitelor și părăsește curtea imperială rămân necunoscute. Nu există izvoare care să se refere concret la acest fapt. Opiniile cercetătorilor care au analizat istoria vieții sale, au oscilat între a susține că a fost hirotonit și trimis în Evhaita ca într-un exil, fiindcă a căzut în dizgrație din motivele enunțate anterior, dar și din alte cauze¹⁵ și a susține că de fapt numirea sa ca mitropolit a fost o recunoaștere și o răsplată a meritelor sale de la curte. Totuși, este un fapt sigur că ridicarea pe tronul mitropolitan al Evhaitelor nu s-a făcut cu voia sa, fapt ce reiese în special din corespondența sa, recent editată critic de Apostolos Karpozilos¹⁶.

Se pare că, în contextul creat, nu a existat o altă soluție, iar angajamentul său la Constantinopol era nesigur, ca și viața sa. A doua poziție a fost susținută chiar de Psellos în *Encomionul* dedicat dascălului său, scris la 1075, însă pare să fie o poziție mai degrabă retorică decât istorică. În corespondența sa, noul mitropolit lasă să se înțeleagă că motive de forță majoră l-au determinat să părăsească Constantinopolul și descrie prietenilor săi Evhaita drept un loc de exil. Aceste sentimente nu le va împărtăși niciodată turmei sale, martore fiind omiliile sale din timpul episcopatului. Perioada 1048-1054 va fi una dificilă la

¹⁵ J. Dräseke, „Johannes Mauropous”, *Byzantinische Zeitschrift*, 2, 1893, pp. 475-478.

¹⁶ A. Karpozilos (ed.), *The Letters of Ioannes Mauropous Metropolitan of Euchaita* (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 34), Tesalonic, 1990.

curtea imperială și Monomahul va epura politic pe mulți din foștii apropiați. Xiphilinos se va călugări în Olimpul Bithiniei, iar Psellos va trece și el printr-o perioadă monahală.

Data începerii păstoririi la Evhaita a fost obiect de dispută, ipotezele variind de-a lungul timpului între anii 1043-1054. Am văzut totuși că în 1047 era în Constantinopol, desfășurând o activitate importantă în preajma împăratului, de vreme ce un cuvânt al lui a fost rostit în Constantinopol și este datat pe 29 decembrie a aceluși an. S-a susținut cu toate acestea că Mavropous a fost hirotonit în 1044 și, mai concret, după întemeierea școlii de drept de către Constantin Monomahul¹⁷. Karpozilos, sprijinindu-se pe cercetarea atentă a epistolelor lui Mavropous și pomind de la datarea cuvântului menționat, propune ca dată a urcării pe tronul mitropolitan perioada cuprinsă între anii 1049-1050¹⁸.

Evhaita era un orașel destul de izolat, localizat în Asia Mică, în Pont, în vestul Amasiei. Astăzi se află aici un sat numit Avkat, pe teritoriul Turciei. Urmele istorice se întind aici din neolitic, trecând apoi prin perioada hittită, elenistică, romană, bizantină și otomană. În perioada romană și bizantină a fost un important centru strategic¹⁹.

În comparație cu Constantinopolul, acest orașel provincial era descris în culori destul de sumbre de Mavropous în epistolele

¹⁷ E. Follieri, „Giovanni Mauropode, Metropolita d’Euchaita. Otto Canoni Paracletici a N.S. Gesù Cristo”, pp. 13-14. Astăzi, inclusiv înființarea acestei școli este datată mai târziu, între 1045 și 1047.

¹⁸ A. Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη του βίου και του έργου του Ιωάννη Μαυρόποδος*, 1982, p. 41.

¹⁹ Recent, începând din 2006, situl a fost investigat geologic și arheologic, într-un amplu proiect interdisciplinar condus de bizantinologul John Haldon de la Universitatea Princeton. Despre cetatea Evhaita se vedea și articolul mai vechi al lui R. Janin, „Euchaites”, *Dictionnaire d’histoire et de géographie ecclésiastique*, XV, 1311-1313.

sale. Față de proprii păstoriți, într-unul din cuvintele sale la Sfântul Teodor Tiron, protectorul orașului, îl descrie în culori mai vii, lăudând pelerinii care veneau să se închine moaștelor Sfântului Teodor la sărbătoarea acestuia²⁰. Cu toate acestea, locul, cum reiese din epistolele lui Mavropous către Patriarhul Mihail Cerularie, nu era lipsit de primejdii, numeroase raiduri turcești punând adeseori în pericol zona, lucru care i-a determinat pe mulți arhieri să-și părăsească scaunele și să se refugieze în Constantinopol²¹.

Din activitatea lui Mavropous în Evhaita, ne sunt cunoscute puține amănunte din corespondența și omiliile sale. De la început și până la sfârșit el n-a încetat să se simtă ca un străin în mitropolia lui. Așa se explică neîncetatele încercări, prin mijlocirea lui Psellos, de a recâștiga încrederea împăratului și de a se întoarce la Constantinopol. În mitropolia Evhaitelor Ioan Mavropous a rămas cel mai probabil până în 1075 sau imediat după această dată. Încercările lui de a se elibera din îndatoririle lui arhieresti și de a se întoarce în Constantinopol nu au fost încununuate cu succes deși într-o anumită fază plecarea lui din Evhaita părea aproape sigură. Pe la începutul șederii sale la Evhaita revine la Constantinopol prin mijlocirea lui Psellos, pentru o scurtă perioadă, și se întâlnește cu împăratul Constantin Monomahul, care nu acceptă cererea sa de a reveni în capitală. Obține însă privilegiile importante pentru eparhia sa, și este distins cu titlul de protosinghel²².

²⁰ *Omilia* 8 (184), ed. P. de Lagarde, J. Bollig, pp. 160-165, aici p. 160; *Omilia* 4 (180), ed. P. de Lagarde, J. Bollig, pp. 130-137, aici p. 132.

²¹ *Epistolele* 163, 164, ed. P. de Lagarde, J. Bollig, p. 88; *Epistolele* 64, 65, în A. Karpozilos (ed.), *The Letters of Ioannes Mauropous Metropolitan of Euchaita*, pp. 173-175.

²² Cf. A. Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰωάννη Μαυρόποδος*, 1982, pp. 44-45.

Hotărârea sa de a părăsi scaunul arhieresc și de a se retrage la o mănăstire, de care face pomenire *Encomionul* lui Psellos – care se pare că a fost scris tocmai cu scopul de a-l împiedica de la o astfel de hotărâre – a fost pusă, în cele din urmă, în practică. *Encomionul* lui Psellos, scris în 1075, cu ocazia întoarcerii bătrânului mitropolit la Constantinopol, îl descria pe Ioan Mavropous încă mitropolit al Evahaitelor. Revenirea sa însă în marele oraș a fost de data aceasta definitivă. În final, în ciuda opozițiilor lui Psellos²³, Mavropous și-a realizat planul și s-a retras din funcțiile arhieresti la Mănăstirea Sfântului Ioan Prodromou din Petras, unde fusese tuns monah, după o perioadă de mai bine de douăzeci de ani de arhierie în Evhaita.

Cât privește ultimii ani din viață, ne sunt cunoscute foarte puține lucruri. Totuși, în acești ani de reculegere, a scris majoritatea canoanelor sale, care l-au consacrat drept ultimul inmograf bizantin cu adevărat important. În Mănăstirea Sfântului Ioan Prodromou din Petras, Mavropous a trăit până la sfârșitul vieții sale. Anul morții ne-a rămas necunoscut. Sinaxarul zilei de 30 ianuarie din Minei ne transmite că Ioan Mavropous a trăit până în perioada domniei lui Alexie Comnenul (1081-1118) și, desigur, că a consfințit sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi. E posibil să fi fost încă în viață în primii ani ai domniei lui Alexie Comnenul, întrucât *Encomionul* pe care i l-a dedicat Psellos este datat după anul 1075. Ne este cunoscută însă ziua și luna morții, 5 octombrie, care a rămas și ca zi de pomenire a sa în sinaxarul ortodox. Slujba a fost alcătuită la scurt timp după moartea sa de nepotul său Teodor²⁴.

²³ Opoziția lui Psellos era bazată și pe concepția sa potrivit căreia viața activă social era mai importantă decât una contemplativă, după principiile monahale. Psellos, care renunțase la monahism, nu-l considera o împlinire a idealului creștin.

²⁴ Vezi S.G. Mercati, „Ufficio di G. M. Euchaita composto dal nipote Teodoro”, *Mémorial Louis Petit. Melanges d'histoire et d'archéologie byzantines*, București, 1948, pp. 347-360.

Sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi

Cel mai cunoscut aspect legat de Sfântul Ioan Mavropous păstrat în Tradiția Ortodoxă, este instituirea sărbătorii comune a Sfinților Trei Ierarhi din data de 30 ianuarie²⁵. Sinaxarul din *Minei* al zilei spune că disputa creată între „bărbați învățați și virtuoși” în timpul împăratului Alexie Comnenul, privind care din cei trei ierarhi este mai mare, îi împărțea pe susținătorii acestora în grupurile „ioaniților, vasilienilor și grigorienilor”. Toți trei erau sărbătoriți în luna ianuarie și foarte posibil în cercurile literare și teologice ale capitalei apăruseră astfel de discuții, probabil destul de serioase.

Ca mărturie a acestei dispute din epocă²⁶, pot fi considerate și două omilii apropiate ca tematică, păstrate de la Mihail Psellos. Prima este o meditație a sa despre arta oratoriei Sfântului Grigorie de Nazianz, pe care-l compară, nu cu ceilalți doi ierarhi, ci cu oratorii antici, găsimdu-l pe marele capadocian superior întru toate²⁷. Cealaltă meditație a lui Psellos intitulată „Caracterele

²⁵ Despre aceasta a se vedea mai ales: PG 29, 390-393; P.E. Lamerand, „La fête des trois Hiérarques dans l’Église Grecque”, *Bessarione*, 4, 1898-1899, pp. 164-176; E. Braniște, „Sfinții Trei Ierarhi în cultul creștin”, *Biserica Ortodoxă Română*, 1958, nr. 1-2, pp. 171-193; C.G. Bonis, „Worship and dogma: John Mavropous, Metropolitan of Euchaita (11th century); his Canon on the three hierarchs, and its dogmatic significance”, în *Polychordia. Festschrift Franz Dölger zum 75 Geburtstag*, Amsterdam: A.M. Hakkert, 1967-1971, vol. 1, 1967, pp. 1-23; A. Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰωάννη Μαυρόποδος*, Ioannina, 1982, pp. 162-166; N. Linardos, *Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ὑπὸ Βυζαντινῶν ἐγκωμιαζόμενοι*, Atena, 2005.

²⁶ Cf. A. Karpozilos, *Συμβολή στη μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰωάννη Μαυρόποδος*, pp. 162-164.

²⁷ A. Mayer, „Psellos’ Rede über den rhetorischen Charakter des Gregorios von Nazianz”, *Byzantinische Zeitschrift*, 20, 1911, pp. 27-100.

Canonul I de mângâiere la Domnul nostru Iisus Hristos

al cărui acrostih este

„Îți aduc prinos Ție, Mântuitorule, cuvintele mele,
Ioan ticălosul.”

Cântarea 1, glasul 1

Imnosul: «Dreapta ta cea purtătoare de biruință, cu dumnezeiască
cuviniță, întru tărie s-a preaslăvit; că aceasta, Nemuritorule,
ca o atotputernică, pe potrivnici i-a zdrobit, făcând israelitenilor
cale nouă, prin adânc.»

Stih: Iisuse preadulce, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.

Tot cel ce crede întru Mine, mai dinainte ai spus, Hristoase, Cea
ce ești Însuși Adevărul, *râuri veșnice din pântecele lui vor
curge*¹. Dă-mi și mie cuvânt, cel ce vin la Tine cu credință.

Stih: Iisuse preadulce, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.

¹ In 7, 38.

Noian de milostiviri fiind și adânc nesfârșit de milă, usucă noianele păcatelor mele, prin îndurarea Ta, Stăpâne, iar sufletul meu cel uscat, cu lacrimi îl adapă.

Stih: Iisuse preadulce, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.

Nou fiu risipitor m-am făcut, sărind alături de Tine, Prea-bunule, eu, risipitorul, și de curțile părintești depărtându-mă, în țara străină a pierzării am ajuns².

Slavă...

Cuvintele vieții celei adevărate³, sfintele și curatele Tale porunci, trecându-le cu vederea, Mântuitorule, m-am înrăutățit cu totul și, prin alegerea cea liberă iubitoare de păcat a voinței mele, m-am plecat sfătuirilor demonilor.

Și acum...

Suvoaiele și valurile patimilor au intrat până în sufletul meu, Fecioară, și îl tulbură, iar noroiul plăcerilor îl zăpăcește⁴, pe care, cu picăturile îndurărilor Tale, Preacurată, curățește-le.

Cântarea a 3-a

Irmosul: «Cel ce singur știi neputința firii omenești și din milostivire ai îmbrăcat chipul ei, încinge-mă cu putere de sus, ca să strig Ție: Sfântă este Biserica cea însuflețită a slavei Tale celei negrăite, Iubitorule de oameni.»

² Cf. Lc. 15, 13.

³ In 6, 68.

⁴ Cf. Ps. 17, 5.

Cela ce ești singur iubitor de oameni, Dumnezeu, singur multmilostiv, milosârd și răbdător, miluiește-mă pe mine, cel ce am mâniat bunătatea Ta și am pornit spre urgie îndurarea Ta.

Înăbușit de spinii patimilor și de grijile vieții, nu înclin înspre Tine, Cel Milostiv, ci ca un dobitoc și un animal fără de minte, din multa împietrire, mă plec spre pământ și în jos, spre cele pământești, Îndelung Răbdătorule, mântuiește-mă!

Ca unul care am săvârșit fapte vrednice de toată rușinea cu adevărat m-am făcut rușine și ocară robilor Tăi și celor ce Te cinstesc pe Tine, Hristoase. Ci nu mă rușina atunci la Judecata Ta, măcar deși sunt vrednic de toată rușinarea.

Slavă...

Din noroiul și lutul patimilor, din groapa ticăloșiei căderilor mele, scoate-mă și întărește picioarele mele cele dinlăuntru pe piatra pocăinței⁵, Cel ce ai întărit fără temelie pământul pe ape, Multmilostive⁶.

Și acum...

Învrednicește-mă să-mi stârpesc din minte cugetele sterpiciunii, să rodesc dumnezeiești înțelesuri și să nasc gânduri mântuitoare și bune socotințe, Născătoare de Dumnezeu, Stăpână, rodul cel preasfânt al celei sterpe.

⁵ Cf. Ps. 39, 3.

⁶ Cf. Ps. 103, 6; 135, 6.

Cântarea a 4-a

Irmosul: «Ca pe un munte umbrit, cu darul cel dumnezeiesc, privind-te Avacum, cu ochii cei mai înainte văzători, a prorocit pe Sfântul lui Israel, Care avea să Se nască din tine, spre mântuirea și înnoirea noastră.»

Când la scaunul Tău cel nemitarnic și înfricoșat, Judecătorule preadrepte, gol ca un osândit și de sine-mi osândit, mă voi înfățișa cu frică și cutremur⁷, nu cu mânia Ta, Milostive, să mă mustri pe mine.

Vindecă plăgile și rănilile sufletului meu cu dumnezeiască rana trupului Tău celui fără de păcat, Iisuse, și cu ranele cu care pentru mine Însuți ai voit a Te lovi, Cel Nepătimitor, ca un Dumnezeu mai presus de fire.

Mă cutremur, Hristoase, de înfricoșătorul Tău divan în care vei șede ca un Judecător în neapropiata și multa slavă a dumnezeirii și vei face cunoscute la vedere cele săvârșite de mine în ascuns, pentru aceea, miluiește-mă.

Slavă...

Pus-ai pocăință, Hristoase, celor ce păcătuiesc, căci, ca un Dumnezeu de oameni iubitor, Te bucuri de întoarcerea păcătoșilor, voind a noastră îndreptare⁸. Dă-mi, dar, și mie, celui ce am greșit, cuget de întoarcere spre pocăință.

⁷ Cf. Rom. 14, 10.

⁸ Cf. Iez. 18, 23; 33, 11.

Și acum...

O moară pornirile trupului meu, Prealăudată, dar viază-mi sufletul cel omorât de plăceri, ceea ce ai născut cu trup viața cea ipostatică, pe Hristos, Cel ce dă viață celor omorâți de multe păcate.

Cântarea a 5-a

Irmosul: «Cel ce ai luminat cu strălucirea venirii Tale, Hristoase, și ai umplut de bucurie cu Crucea Ta marginile lumii, luminează, cu lumina dumnezeieștii Tale cunoștințe, inimile celor ce Te laudă cu dreaptă credință.»

Cu ochi milostiv și plin de bunăvoință, caută spre mine, Dumnezeul milei și Tatăl îndurării și pe mine, cel vătămat și smerit foarte de mulțimea păcatelor, miluiește-mă.

Cum ai deschis urechile surde ale celui mut și surd⁹, deschide și urechile mele cele astupate și dă-mi mie să aud cu luare aminte poruncile tale, Mântuitorule, și să le împlinesc cu fapta.

Ca un milostiv, să nu intri la judecată și muștrare cu mine, robul Tău, Dumnezeul meu, Îndelung răbdătorule, *căci nu se va îndreptăți înaintea Ta*¹⁰ tot cel ce viază în trup și în patimi.

Slavă...

⁹ Cf. Mc. 7, 32-35.

¹⁰ Rom. 3, 20.